

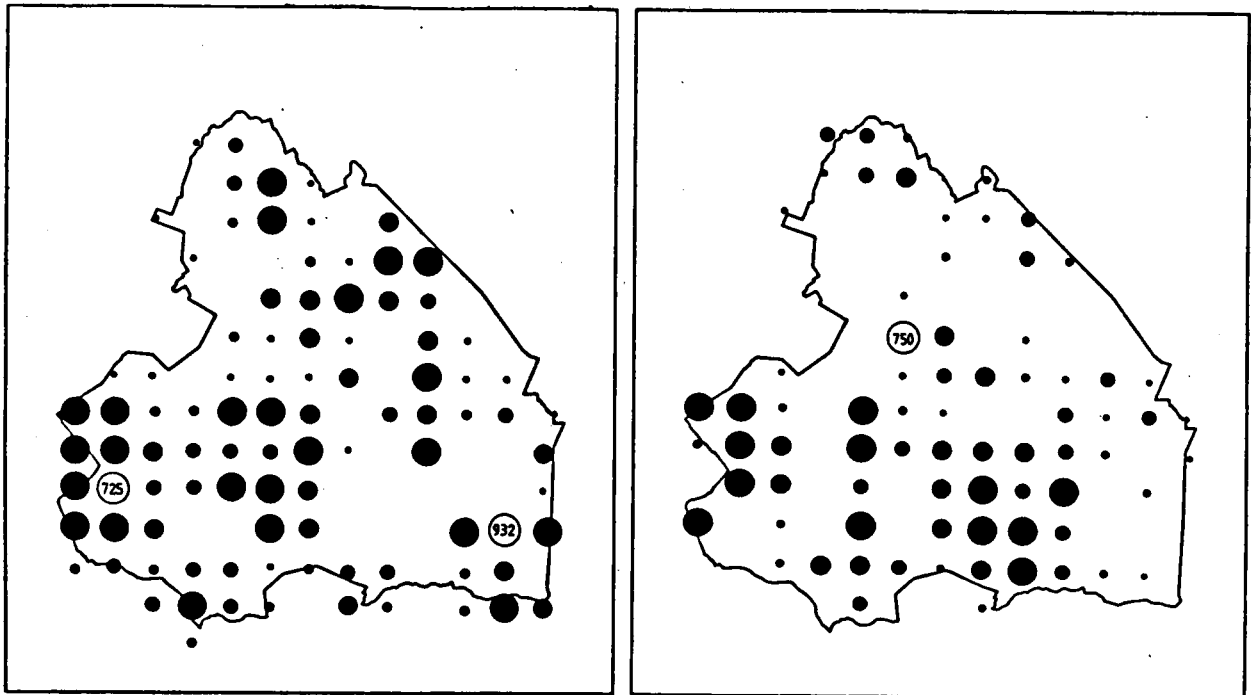
Wintertelling 1984 en 1986 Kraaiachtigen

Jan Grotenhuis en Onno Plantinga

Roek

Het verspreidingsbeeld van de Roek in januari blijkt vrij goed bekend en constant te zijn (zie ook van Dijk & van Os 1982 en Winters 1985). De Veenkoloniën herbergen lagere aantallen Roeken en de zwaartepunten in de verspreiding komen grotendeels overeen met de januari-verspreiding van 1977 en 1983.

De hoogste dichtheden vinden we in gebieden waar tevens de broedkolonies liggen. De getelde aantallen in 1986 liggen veel lager dan in 1983 en 1984. Ongunstige telomstandigheden kunnen hier debet aan zijn. De maximale aantallen per atlasblok liggen in 1986 bijvoorbeeld ook lager dan in 1983 en 1984. Deze aantallen waren respectievelijk: 750, 907 en 932 ex. De landelijke gegevens van de PTT-tellingen (CBS/SOVON 1987) wijzen op geringe schommelingen. In tabel 1 staat de groepgrootte aangegeven over de jaren 1983, 1984 en 1986. De verschillen zijn niet groot. Verdere uitsplitsing (tabel 2) van de aantallen in 1986 leerde dat het aantal solitaire Roeken 10% bedroeg. Meestal waren dit overvliegende exemplaren.

Voor legenda zie Zwarte Kraai

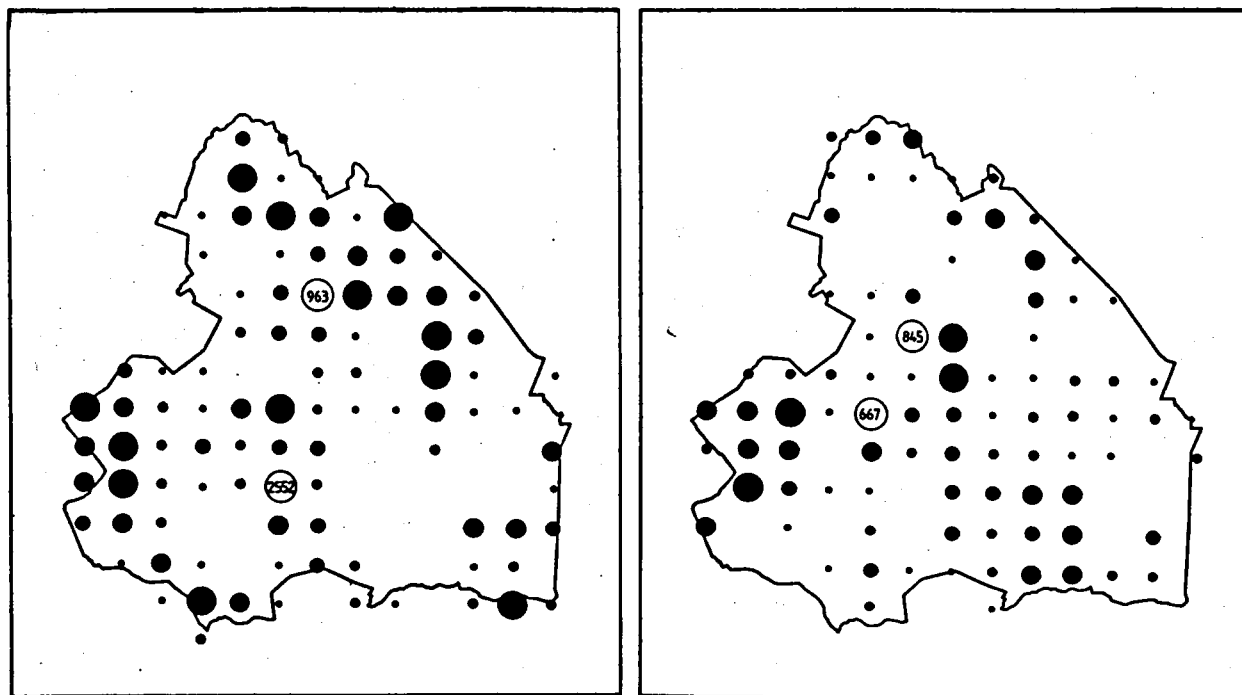
Kauw

Van de Kauw is alleen de verspreiding van 1984 en 1986 bekend. Omdat de soort in vroeger jaren niet werd geteld. Het verspreidingsbeeld in beide jaren komt aardig overeen. Net als bij de Roek blijken de Veenkoloniën weinig in trek. Ontbrekende gegevens uit niet getelde gebieden, bijvoorbeeld rond het VAM-complex in Wijster, maken vergelijk op en tussen beide jaren niet altijd mogelijk.

De groepsgrootte uit 1983, 1984 en 1986 (tabel 1) komt sterk overeen, zij het dat in 1986 slechts 4% van de groepen uit meer dan 100 Kauwen bestond. In 1986 bleek 7% van de Kauwen (tabel 2) als solitair gemeld te worden, toch opmerkelijk voor deze sociaal levende soort.

De hoogst getelde aantallen per blok waren in 1984 2552 ex. (op het VAM-complex) en in 1986 845 ex. (onder de rook van Assen).

In 1984 werd op één plaats in Oost-Drenthe slaaptrek van duizenden Kauwen vanuit Duitsland waargenomen. Dit kan de aantallen natuurlijk ter plaatse sterk beïnvloeden.

Voor legenda zie Zwarte Kraai

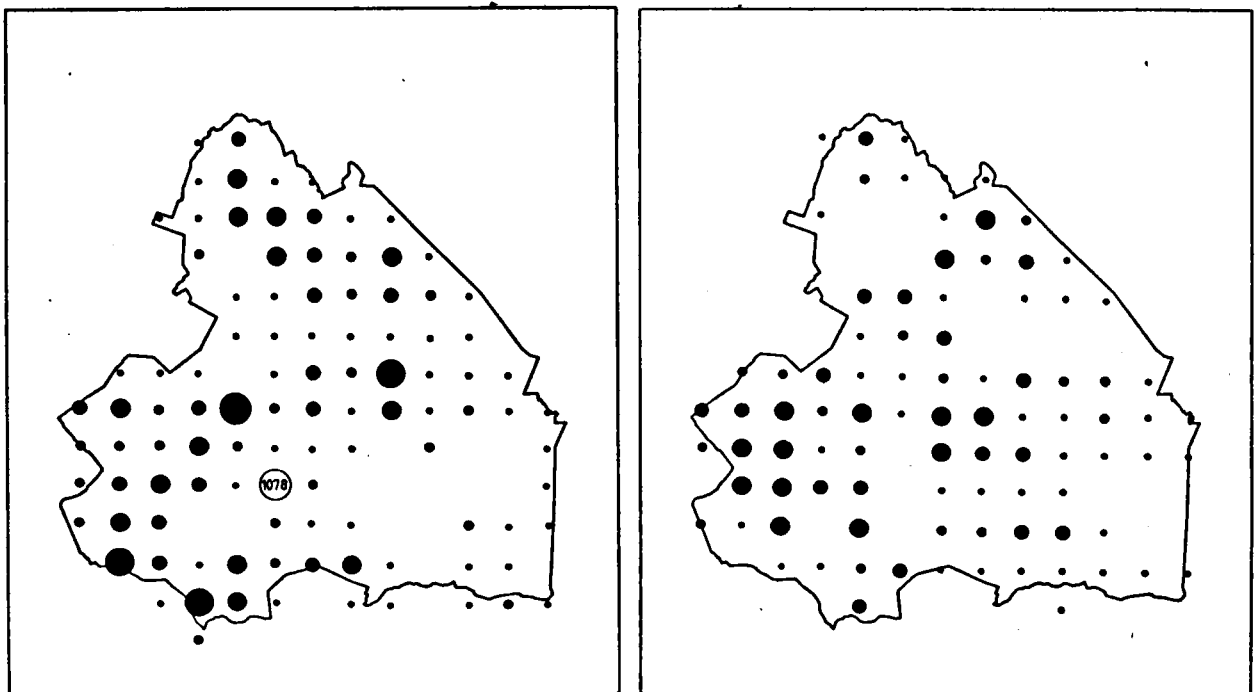
Vanuit de PTT-tellingen (CBS/SOVON 1987) is bekend dat de aantallen bij Kauwen sterker schommelen dan bij de andere kraaiachtigen.

Vermoedelijk komt dit door de jaarlijks wisselende toeloop uit Noord- en Noordoost-Europa. Het voorkomen van Kauwen uit Noord- of Oost-Europa bevestigt dit beeld. Ze zijn het dus waard om genoteerd te worden. Van Kauwen met de kenmerken van de Russische ondersoort werden er 21 waargenomen in 1984.

Zwarte kraai

Gegevens uit de jaren zeventig duiden er steevast op dat de dichtheden van de Zwarte Kraai in Zuidwest-Drenthe het hoogst waren. In 1983, 1984 en 1986 zien we dit beeld niet meer zo uitgesproken.

Zuidoost-, midden- en Noord-Drenthe blijken vergelijkbare dichtheden op te leveren. Het gros van de Zwarte kraaien (zo'n 80%) komt solitair of in groepjes van 2-10 ex. voor. Groepen groter dan 50 ex. zullen vaak betrekking hebben op onvolwassen vogels of op vogels op voorverzamelplaatsen. De tijd van de dag (vroeg in de ochtend of in de late namiddag) speelt bij het tellen van groepen bij slaappleatsen een grote rol.

- 1- 40
- 41- 80
- 81-160
- 161-320
- 321-640

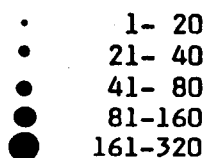
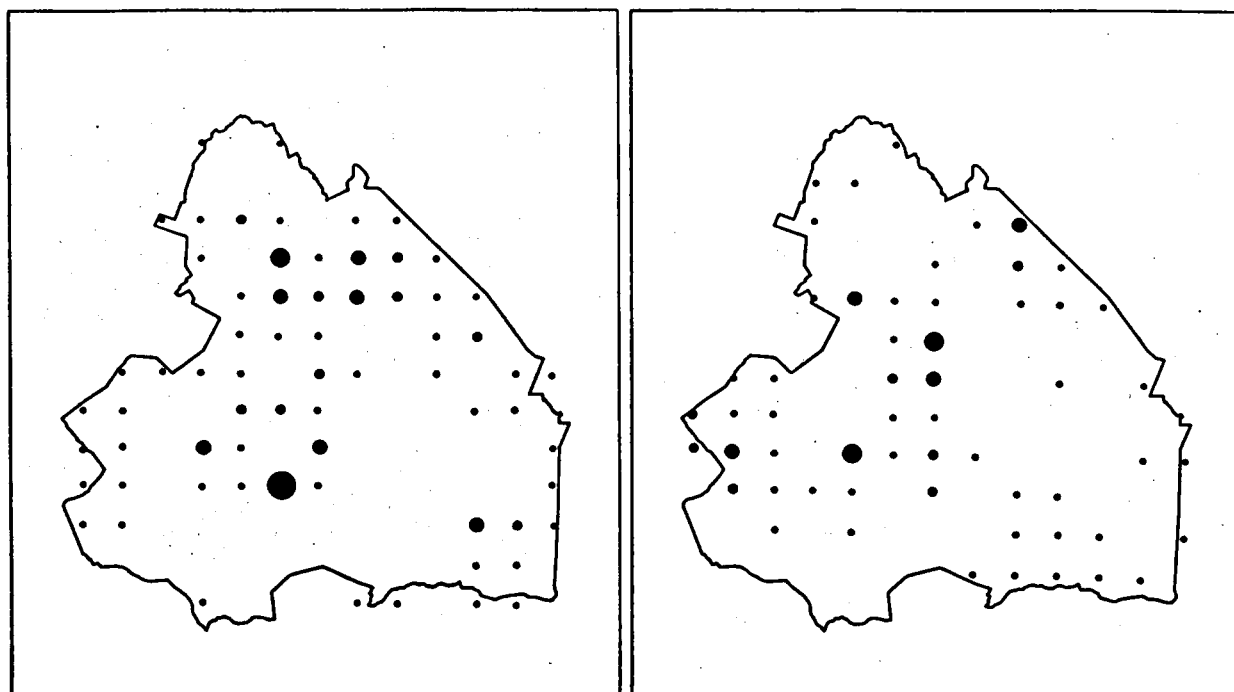
In 1984 werd een toptotaal van 9097 ex. vastgesteld. Het is niet onmogelijk dat een aantal tellers Roeken versleten hebben voor Zwarte Kraaien. Mogelijke indicaties hiervoor geeft de verspreidingskaart van de Roek. Bijvoorbeeld blokken met honderden Roeken naast blokken met geen enkele Roek (in vergelijkbare landschappen).

Bonte kraai

De Bonte Kraai is in 1984 en 1986 in veel lagere aantallen vastgesteld dan in 1976 en 1983. In 1986 werd zelfs een absoluut dieptepunt gehaald van 941 ex.

Opvallend is wel de verspreiding niet wezenlijk anders is, er is alleen sprake van veel lagere dichtheden. Het VAM-complex is in 1984 goed geteld. Dit bolwerk geeft vaak de beste indicatie van de talrijkheid. Een slaapplaatstelling op de Dwingeloose Heide in januari 1984 leverde overigens meer vogels op, namelijk 3500 ex. dan in geheel Drenthe werden geteld. Om een goed beeld van de Bonte Kraai in Drenthe te krijgen moet de VAM intensief en volledig geteld worden. In 1986 was de telling onvolledig. De groeps-grootte week in 1984 (tabel 1) nauwelijks af met die van vorige jaren; in 1986 laten de geringe aantallen hun sporen na.

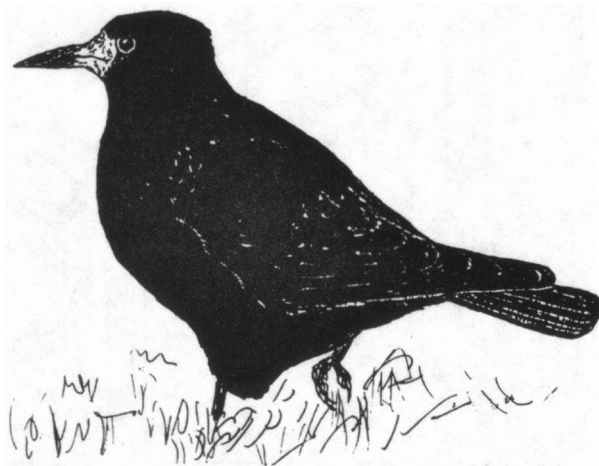
Negentig procent telde 1-10 ex. één procent van de groepen telde meer dan 50 Bonte kraaien.

Discussie

Bij de grootschalige Drentse tellingen is het altijd gewaagd om conclusies te trekken. In het algemeen kunnen we stellen dat de telgegevens uit 1984 redelijk goed overeen komen met voorgaande jaren. Voor 1986 geldt echter dat de aantallen over de gehele linie op een veel lager niveau lagen. Voor een deel kan dit worden toegeschreven aan de ongunstige telomstandigheden. De weersomstandigheden in 1986 hebben zowel kunnen leiden tot wegtrek uit Nederland als ook wegtrek naar Nederland. Voor wat betreft de verspreiding komen de gegevens goed overeen met die uit 1976-83 en hebben 1984 en 1986 hier niet veel aan toegevoegd. Dit geldt plaatselijk wel voor dichtheden, vooral bij een soort als de Zwarte Kraai.

Het materiaal laat uitspraken over voor- of achteruitgang nauwelijks toe. Soms is een referentiekader aanwezig zoals de PTT-tellingen. Wellicht is het raadzaam om in de toekomst kleinere controlegebieden die representatief zijn voor het Drentse landschap in te stellen. Er zou dan in de periode oktober t/m maart geteld kunnen worden en deze resultaten zouden dan getoetst kunnen worden aan de traditionele WAD-wintertelling én aan landelijke gegevens. In de kleinere controlegebieden kunnen dan bijvoorbeeld meer gegevens verzameld worden over het fourageergedrag, in relatie tot geteelde gewassen en grondgebruik. Op deze wijze kunnen we ook in de toekomst waardevolle gegevens blijven verzamelen.

Tabel 1.

Groepsgrootte kraaiachtigen in procenten.

Soort	Aantal groepen											
	Kauw			Roek			Zwarte Kraai			Bonte Kraai		
Jaar	83	84	86	83	84	86	83	84	86	83	84	86
Aantal ex./groep												
1- 10	37	41	41	32	28	34	71	78	87	71	73	89
11- 25	22	26	27	20	27	20	20	13	6	20	19	7
26- 50	23	18	22	22	18	30	6	6	5	6	5	3
51-100	9	8	6	17	15	9	2	2	2	2	2	1
> 100	9	7	4	9	12	7	1	1	1	1	1	-

Tabel 2.

Verder opgesplitste groepsgrootte in 1986.

	Kauw	Roek	Zwarte Kraai	Bonte Kraai
1	7	12	88	22
2- 5	63	28	398	135
6- 10	51	39	122	16
11- 20	78	46	44	14
21- 50	66	69	33	6
51- 100	17	22	10	2
101- 250	7	8	2	-
251- 500	2	7	-	-
501-1000	2	1	-	-
n	10151	13003	6294	941